

Svaté přijímání – přijímání Kristova Těla na ruku

Na první neděli postní roku 1998 zavedli čeští a moravští biskupové pastýřským listem možnost přijímání na ruku. Stalo se tak se souhlasem vatikánské Kongregace pro bohoslužbu. V některých sousedních zemích (Slovensko, Polsko aj.) není dodnes tento způsob povolen, protože je považován za méně uctivý a v rozporu s tradicí. Mnozí kněží odmítají podávat Nejsvětější svátost na ruku a dostávají se do konfliktu mezi vlastním svědomím (náboženským cítěním) a nařízením biskupů. Tato novota přišla do českých zemí ze západní Evropy, kde se rozšířila zejména v Nizozemsku a v Německu.

Přijímání na ruku je jedním z nejmarkantnějších projevů revolučních změn v katolické církvi za posledních 50 let. K nim patří nejprve odmítnutí a posléze zapomenutí tradičního (latinského) ritu, odstraňování chórových přepážek a kazatelen, přemístování svatostánků z čestných míst na hlavním oltáři do bočních prostor, zřizování nových „lidových“ oltářů...

V České republice vznesl námitky proti zavedení nového způsobu přijímání P. Antonín Filip Stajner (nar. 1964), někdejší dominikánský kněz a řeholník, který proto u svých nadřízených upadl v nemilost. Od roku 2000 je těžce nemocen (ALS – amyotrofická laterální skleróza, zcela závislý na přístrojích, komunikovat může jenom očima). Přinášíme zde rozhovor s ním, který vyšel již roku 1997 v časopise Světlo.

K přijímání na ruku

Týdeník Světlo 31. 8. 1997, č. 35, 1997.

V poslední době se rozvířila kampaň kolem „neposlušného řeholníka“ P. Filipa M. Stajnera O.P. Pater Filip je dominikán, který po svém kněžském svěcení působil dva a půl roku ve Spojených státech, kde poznal zblízka

světla a stíny Církve na Západě. Blíže jsme ho poznali při novém vydání knihy sv. Ludvíka M. Grigniona z Montfortu „*O pravé mariánské úctě*“, proto jsme se s ním telefonicky spojili, aby nám sdělil některé podrobnosti svého jednání v souvislosti s nedávnou žádostí našich biskupů k Svatému stolci.

Redakce Světla: **Kolují různé protichůdné zprávy o vašem nedávném setkání se Svatým otcem, ke kterému došlo v souvislosti se žádostí našich biskupů, aby Svatý stolec povolil v našich zemích podávat sv. přijímání na ruku. Předal jste papeži žádosti 142 českých kněží, aby svatý stolec této žádosti nevyhověl. Co vás přimělo k tak radikálnímu vystoupení proti žádosti našich biskupů?**

P. Stajner: Především bych chtěl upřesnit, že se nejednalo v první řadě o předání kněžských žádostí, ale především o to, abych papeži předložil svůj spor, do kterého jsem se dostal s p. provinciálem Dukou a s panem kardinálem Vlkem. Byl jsem totiž jejich článkem v Katolickém týdeníku obviněn z neposlušnosti a nedostatku úcty vůči biskupům, když jsem rozeslal většině našich kněží svůj dopis, ve kterém jsem podal informaci o úskalích, jaká s sebou přináší praxe podávání Eucharistie na ruku, a nabídl jsem jim text kněžské žádosti, aby Svatý otec požadavku České biskupské konference nevyhověl.

Nejsem si totiž vědom ani neposlušnosti ani nedostatku úcty k biskupům. Křesťané totiž mají právo a někdy dokonce i povinnost sdělit pastýřům církve své mínění o věcech týkajících se prospěchu Církve. Jelikož již bylo pozdě sdělovat něco biskupům, obrátil jsem se na kněze, kteří jsou spolupracovníky biskupů ve výkonu pastýřské služby a kterých se problém podávání Eucharistie především týká.

Nevím proč je projevem neúcty vůči biskupům, když jsem podrobně informoval kněze a spolu s nimi podal Svatému stolci podrobnější podklady pro důkladnější zvážení otázky, která je stále ještě otevřená. Nebouřím se proti biskupům a neznevažuji jejich posvátnou autoritu. Již 9. července jsem jim

napsal, že se rozhodnutí Svatého stolce podřídím, ať rozhodne jakkoliv, ale je věcí mého svědomí, abych se teď postavil proti zavedení praxe podávání na ruku.

Redakce Světla: **Proč jste tak zaujatý proti podávání Eucharistie na ruku?**

P. Stajner: Když jsem byl svěcen na kněze, udělalo na mne hluboký dojem, když arcibiskup Vaňák světil s použitím křížma prsty mých kněžských rukou, které se zakrátko měly dotýkat proměněné Hostie. Někdo si může myslet, že jsem se „zkazil“ v Americe, protože během seminárních studií jsem se nijak vyhraněně „tradičně“ neprojevoval, ale ve skutečnosti můj postoj hluboce změnilo právě kněžské svěcení.

Ve Spojených státech jsem dva a půl roku v poslušnosti místních norem podával svaté přijímání na ruku, ale byl to pro mne mnohdy otřesný zážitek, zvláště v případě mládeže a dětí, které často dávaly najevo spíše svou ledabylost než prostou dětskou víru a úctu ke svátostnému Kristu.

Viděl jsem, jaké ovoce přinesl tento způsob podávání Eucharistie po dvaceti pěti letech. Poznal jsem, že náboženský život není zdaleka výsledkem rozumových konstrukcí a inteligentního chápání, jako spíše celobytným postojem, který v sobě zahrnuje i přirozené viditelné symboly, jimiž se víra vyjadřuje a rozvíjí. Abychom totiž na něco intenzivně mysleli, zpřítomňuje se to symboly, gesty, obrázky. Z tohoto hlediska je přijímání do úst symbolicky mnohem vhodnějším, pokornějším a tajemnějším gestem vztahu ke svátostnému

Kristu, který prostřednictvím kněze sám obsluhuje hosty Beránkovy hostiny, než jak je tomu v případě určité „samoobsluhy“, kdy si přijímající podává do úst sám.

To už nemluvím o tom, že jsem byl svědkem, jak si lidé oprašovali ruce od úlomků Nejsvětější svátosti. Jednou jsem našel dokonce zastrčenou Hostii v kostelní lavici. I hygienické důvody svědčí spíše proti praxi s upocenýma rukama, většinou bez možnosti umytí po určitých vlastních úkonech a obsluze batolat, včetně bacilů od „pozdravení pokoje“. jsou to snad důstojně připravené ruce, jimiž si mají věřící podávat do úst? Když se náhodou stane, že se kněz dotkne jazyka, tak si samozřejmě své prsty očistí do „utěrky“ – purifikatoria.

Redakce Světla: Je ovšem zajímavé, že i přes důvody které uvádíte, prvotní Církev až do 10. století podávala Tělo Páně na ruku. Myslíte snad, že Pán Ježíš při poslední večeři podával apoštolům do úst?

P. Stajner: Byl bych opatrnější s tvrzením, že to byla běžná praxe prvotní Církve. Jistě existovalo, že si křesťané sami podávali tělo Páně v případě krvavého pronásledování Církve, když nebyl k dispozici kněz, který by jim podal svátostnou posilu před smrtí. To dovolení platí dodnes. Ovšem papežové a jiní církevní Otcové ze 4. – 20. století jasně hovoří o jediném řádném způsobu podávání Eucharistie, totiž do úst. Intelektuálové, kteří dnes prosazují praxi podávání na ruku, obvykle citují jediný text ze 4. století, připisovaný sv. Cyrilu

Jeruzalémskému, o jehož pravosti někteří teologové důvodně pochybují. Přijímání na ruku je pod přímým vlivem protestantské praxe ze 16. století. Dá se usuzovat, že stejně jako tehdy je výsledkem této praxe nedostatek eucharistické víry. Právě nahrazení oltářů stoly čelem k lidu a přijímání na ruku byly dvě věci, které po století vyvolaly ztrátu eucharistické víry u anglikánů.

Kardinál Ratzinger upozorňuje na neustálé působení Ducha svatého v dějinách Církve a varuje před „romantickým archeologismem“ – vykonstruovanou liturgií podle dávnýchTa dokonce spíše bývá produktem pouhých domněnek než přesnou kopií prvotní praxe. Navíc na Blízkém východě je dodnes známkou pohostinnosti, že hostitel podává pečlivě připravené sousto hostům přímo do úst. Jsou lidé, kteří se domnívají, že tomu tak mohlo být i při poslední večeři.

Redakce Světla: Musíte však připustit, že i přes tyto dohady v řadě zemí na Západě se mohou věřící sami rozhodnout, jak přijmou Tělo Páně. Proč nedat tuto možnost i věřícím u nás?

P. Stajner: Někteří věřící mají vážné důvody, aby považovali podávání na ruku za méně vhodnější než do úst, a pohoršovalo by je, kdyby měli být přímými

svědky takového způsobu zacházení s Nejsvětější svátostí. Církev vždycky brala ohled na to, aby nepohoršovala maličkých. Tím spíše není třeba urážet oprávněný cit věřících tam, kde by se tato praxe teprve zcela nově zaváděla. Navíc na Západě, který máme tendenčně napodobovat, se vedou vážné debaty o vhodnosti přijímání na ruku. Různá vzkvétající společenství mladých přijímají v kleče do úst. Ani sestry Matky Terezy nesmějí přijímat na ruku. Matka Tereza sama, když se jí v USA ptali, v čem vidí největší světové zlo, odpověděla: „*Kdykoliv cestuji po celém světě, nejsmutnější věcí pro mne je, když vidím věřící přijímat na ruku*“, a dodala: „*Když lidé ztratí úctu ke Kristu v Eucharistii, ztratí úctu i ke Kristu v bližním*“.

Redakce Světla: Jak jste se vůbec dostal tak rychle ke Svatému otci?

P. Stajner: Musím upřímně přiznat, že první myšlenka, která mě při pozvání papežským sekretářem napadla, byla: „*To zařídila Panna Maria*“. Když jsem 23. 7. dokončil přípravy dokumentů pro Svatého otce, telefonoval jsem do Vatikánu, aby mě přepojili do Castel Gandolfa na papežova osobního sekretáře. Toho jsem pak žádal, abych své dokumenty včetně žádostí ostatních kněží směl předat osobně jemu nebo někomu z papežova sekretariátu. Sekretář mě přímo ohromil otázkou: „*Nechtěl byste koncelebrovat se Svatým otce a předat vše přímo jemu?*“.

V sobotu jsem přijel do Castel Gandolfa. byl jsem uveden dovnitř spolu s několika desítkami italských kněží a laiků – rogacionistů, kteří slavili stoleté jubileum svého společenství.. (Do paláce se ten den marně dobývala skupina Poláků). Po mši svaté kněží po jednom přistupovali ke Svatému otci, který stál u oltáře. Když jsem přišel na řadu, poklekl jsem a políbil papežský prsten. Představil jsem se a vyňal z obálky svůj překlad Grigniona z Montfortu. Svatý otec se zeptal, zda jsem z Čech. Pak jsem mu s další obálkou předložil svou

spornou záležitost a nakonec tlustou obálku se 142 kněžskými žádostmi. Přitom jsem česky řekl: „*Svatý otče, zde čeští kněží prosí, aby Svatý stolec u nás nepovolil podávání Eucharistie na ruku.*“ Papež hlasitě povzdychl a několikrát vážně pokýval hlavou. Pak se napřímil, pohladil mě po tváři a dal mi požehnání. Přistoupil ke mně sekretář, dal mi pět růženců od Svatého otce a ještě se mnou podrobně hovořil o mých dokumentech. Vylíčil jsem mu podrobněji podstatu svého sporu, vrátil vypůjčenou albu a štolu a pospíchal zpět domů.

Redakce Světla: Co této cestě říkal váš představený?

P. Stajner: Ačkoliv na každou cestu do ciziny musím mít jeho souhlas, tuto cestu jen přímo ke Svatému stolci jsem nehlásil, protože jsem měl důvodné obavy, že by mi ji znemožnil. Jinak jsem se cestou vůbec nikde nestavoval. p. provinciál mě nyní trestá za to, že jsem jej neuposlechl a nepředal dopisy kněží na provincialát. To jsem však podle svého svědomí nemohl udělat, protože kněží své dopisy neadresovali na provincialát, ale mně jakožto prostředníku, který je doručí na místo určení. Kdybych jednal jinak, nakládal bych s jejich majetkem proti jejich vůli a oklamal je, co je v rozporu s Božími přikázáními.

Redakce Světla: Děkujeme za rozhovor a informace.